

PARÓCZAI GERGELY

Vasárnap délután

*En érzem emberek,
én egyre jobban érzem:
készülődik már egy
csendes zivatar,
s tisztára mossa majd
szándékainkat.*

Ősz van.
Csend.
Vasárnap délután.

Hajló jegenyére könyökölt a nap.
Az ég nyugalmas, sápadt sivatagján
felhők tevéi lomhán ringanak.

Szép délután.

A levegőben sirály-villanás.
S mintha minden
ünneplőt venne itt:
A folyó vasalt,
áttetsző ingében
— fénylő szíveket —
dobogtatja hűvös halait.

A túloldalon tehén ácsorog.
Már nem legel: gyér s vértelen a rét.

Egy gyárkéményóriás
— a dolgos hét után —
szellőzteti füstös tüdejét.

Az óceánok lassan fodrozódnak.
Nem háborognak. Még simák.
A partokon döbörgő városok;
karcsún szökellő fényes paloták,
magasba-szédült felhőkarcolók,
kirakat-tenger, (százlátó üveg),

De árnyékukban bűgva, napra-nap
sikamlós gépek vak, süket
hajszával bombát gyártanak.

Az öreg halász nehéz hetven évét
egy kőre tette: csendes szusszanó.
Ma ünnepel. Újságot olvas:
„Holdfénykép...
Kormányfők...
Nagy találkozók...”

S szederjes barna arcán
bízó mosoly suhan, mint illó,
röppenő madár csapat —

S valahol mégis
sikamlós, süket gépek
bombákat gyártanak.

Amott a gát tövén
két apró gyerek
hancúroz, hempereg.

— Milyen szép játék a világ! —

Anyácska nézi, s elgondolkodik:
„Lassan elkelve két meleg kabát...”
...majd karácsonyra megveszem nekik...”
A piros labda száll
repül a fák alatt —

S valahol mégis
sikamlós, süket
bombákat gyártanak.

S valahol mégis
forog, forog a gép.
Forog okos-bután.
— Kéklő nyugalomtömb ez őszi délután. —

Forog, forog a gép
félelmetes-vadul.
— Oszatlan rend
határtalanság itt e délután:
az ember felmér, tervez, s nőni tanul. —

Dördül, sikong a gép! A telhetetlen
éhes érdek ritmusára jár.

S hegyekké nőve, lopva leskelődik
a gombnyomásnyi kollektív halál!

Jaj,
Szólaljatok meg öntudatlan tárgyak.
Szólaljatok meg: fák, kövek, falak!
Jámbor tehenek, esttel hazatérők,
Örök-némaságra kárhozott halak!

Szólaljatok meg pihegő madárkák,
Szelíd bárányok, meghajszolt lovak,
Vérrel megváltott emberarcú-csillag,
S bolygó-búrákkal terhes boltozat!

Halottak!
Támadjatok fel, halottak, és kiáltatok.
Intő romlással álljatok elébe.
Kötözzétek meg indák! Gyökerek
fonódjatok kezére!

Ó, értelem, utolsó menedék,
légy vezére!

Láttam a pusztulást, amint romokban állt:
Budapest, Párizs, Berlin, Moszkva, Róma.
S mit ezredévek munkája emelt
— az arcodat feldúlva — Európa.

Láttam a megperzselt üszkös földeket, hol
vértől gőzöl minden szennyes árok.
Hol lét s halál mezsgyéjén vonszolt életek
apadt mellén sötét folt szivárog.

Láttam a bélyeges, csontváz-sereget,
s a katonákat. Messze, messze mentek...
Síró asszonyt, sápadt gyermeket és
kunyhók falain az ijedt arcú szentet.

Láttam a hűsevő, modern üzemet,
Hajók bordáit égő tenger hátán,
Acélgerincű oszlop görbülését,
s a halált hallottam — magát a halált! —
kürtölni zuhanó bombák trombitáján!

Jaj,
Szólaljatok meg öntudatlan tárgyak,
Fal-néma holtak, holt-néma falak.
Születők! Parányi fehér újjatokból

szikraként szálljon a tiltó indulat
Szólaljatok meg létünk rendezői,
rendünknek léte: szigor s öntudat!
Emberek! A tetteink s a mi szavunk
világformáló roppant akarat...

S higgyétek el, ha karjaink,
e biztos mentőkötelek
összefonódnak végre,
zengő gépeink szerszámot gyártanak,
s a házak ablakán, mint nagy fehér virág
kinvilik majd a béke.

Rügybontó

Oly hirtelen jött,
észrevétlenül,
ahogy a fáradt
álomba merül.

Oly meglepőn, hogy
fenn a háztetőn
ezüstlő, füstnyi
dér az érkezőn

egy illanással
elcsodálkozott.

Pedig csupán
az ismétlődött meg,
ami szokott
a gyapjas tél után:

Kisimult az ég,
s a szárnyas ablakok
visszatükrözték
a csillámoló napot.

És az — magát látva —
oly bolondul fénylett,
hogy minden, minden
csupa-csupa fény lett.

S a fákat is, amíg
ágaik kitárták,
fűszeres jó ízek
árama úgy járt át,

hogy rügy-szemeikkel
fuldokolva nyelték
a fény csapongó,
könnyű-szárnyú lelkét.

De jó, de jó e kitérülkozás,
e zaj-nélküli fény-Niagara!
S érezni, tudni; az vagy: folytatás!
Benned örül a föld, a fű, a fa.
Benned örül egy egész zenekar:
a tavasz füttyre-gyult madarai. —
Csak, mit ők tudnak — édes
hangzavar! —
pittyegve, fújva olyan könnyedén,
neked e versben — botló költemény—
dadogva adatott elmondani.